

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA KOJI SE ODNOSI NA POSTUPAK PO PREDSTAVKAMA

Države potpisnice ovog Protokola,

Smatrajući da, u skladu s principima proklamiranim u Povelji Ujedinjenih naroda, priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih pripadnika ljudske zajednice predstavlja temelj slobode, pravde i mira u svijetu,

Napominjući da države potpisnice Konvencije o pravima djeteta (u daljnjem tekstu „Konvencija“) priznaju prava koja su njom dodijeljena svakom djetetu na svom teritoriju bez diskriminacije bilo koje vrste, bez obzira na rasu, boju, spol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili društveno podrijetlo, imovinski status, invalidnost, status po rođenju, ili drugi status djeteta, ili njegovog roditelja, ili zakonskog staratelja,

Ponovno potvrđujući univerzalnost, nedjeljivost, međuovisnost i međusobnu povezanost svih ljudskih prava i temeljnih sloboda,

Ponovno potvrđujući i status djeteta kao subjekta prava i kao ljudskog bića s dostojanstvom i sposobnostima koje se razvijaju,

Priznajući da posebni i ovisni status djece može djeci stvoriti realne poteškoće u korištenju pravnih lijekova za povrede njihovih prava,

Imajući u vidu da će ovaj Protokol ojačati i dopuniti nacionalne i regionalne mehanizme kojima se djeci omogućava da podnose pritužbe zbog povrede njihovih prava,

Priznajući da bi najbolji interes djeteta trebao biti primarni element koji je potrebno poštovati pri korištenju pravnih lijekova za povrede prava djeteta, i da bi ti pravni lijekovi trebali uzeti u obzir potrebu za postupcima koji su prilagođeni djeci na svim razinama,

Podstičući države potpisnice da razviju adekvatne domaće mehanizme kojima bi se omogućilo da dijete čija su prava povrijeđena ima pristup efikasnim pravnim lijekovima na razini države,

Podsjećajući na važnu ulogu koju domaće institucije, koje se bave ljudskim pravima i ostale značajne specijalizirane institucije koje imaju mandat da promoviraju i štite prava djeteta, mogu imati u toj oblasti,

Smatrajući da bi, radi jačanja i dopunjavanja tih domaćih mehanizama i radi daljnjeg unapređenja primjene Konvencije i, gdje je to primjenljivo, fakultativnih protokola uz Konvenciju koji se odnose na prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju i uključivanje djece u oružane sukobe, bilo prikladno da se omogući Komitetu za prava djeteta (u daljnjem tekstu „Komitet“) da vrši funkcije propisane ovim Protokolom,

Suglasile su se o sljedećem:

DIO I OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1. MJERODAVNOST KOMITETA ZA PRAVA DJETETA

1. Država potpisnica ovog Protokola priznaje mjerodavnost Komiteta kao što je propisano ovim Protokolom.
2. Komitet ne vrši svoju mjerodavnost u pogledu države potpisnice ovog Protokola za pitanja koja se tiču povreda prava propisanih određenim međunarodnim dokumentom čiji dana država nije potpisnica.
3. Komitet ne prima podneske koji se tiču države koja nije potpisnica ovog Protokola.

ČLANAK 2. OPĆI PRINCIPI KOJI VAŽE ZA FUNKCIJE KOMITETA

U vršenju funkcija koje su mu dane ovim Protokolom, Komitet se rukovodi principom najboljeg interesa djeteta. Također, uvažava prava i stavove djeteta, stavove djeteta kojima se daje dužni značaj sukladno uzrastu i zrelosti djeteta.

ČLANAK 3.

POSLOVNIK

1. Komitet usvaja poslovnik koji primjenjuje u vršenju funkcija koje su mu dane ovim Protokolom. Pri tome Komitet naročito ima u vidu članak 2. ovog Protokola kako bi garantirao postupke koji su prilagođeni djetetu.

2. Komitet uvrštava u svoj poslovnik zaštitne mjere kako bi se spriječilo manipuliranje djetetom od strane onih koji postupaju u njegovom interesu i može odbiti da ispita bilo koji podnesak za koji smatra da nije u najboljem interesu djeteta.

ČLANAK 4.

ZAŠTITNE MJERE

1. Država potpisnica mora poduzeti adekvatne korake kako bi osigurala da pojedinci koji su pod njezinom mjerodavnošću nisu podvrgnuti povredama bilo kojeg ljudskog prava, zlostavljanju ili zastrašivanju kao posljedica podnesaka ili suradnje s Komitetom sukladno ovom Protokolom.

2. Identitet bilo kojeg takvog pojedinca ili skupine pojedinaca ne smije se javno otkrivati bez njihove izričite suglasnosti.

DIO II

POSTUPAK DOSTAVLJANJA I RAZMATRANJA PODNESAKA

ČLANAK 5.

POJEDINAČNI PODNESCI

1. Podneske mogu dostavljati pojedinci ili skupine pojedinaca, ili se mogu dostavljati u ime pojedinca ili skupine pojedinaca u okviru mjerodavnosti države potpisnice, koji tvrde da su žrtve te države potpisnice jer je povrijedila neko od prava propisanih u bilo kojem od sljedećih međunarodnih dokumenata čijih je dana država potpisnica:

- (a) Konvencije;
- (b) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji;
- (c) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o učešću djece u oružanim sukobima.

2. Kada se podnesak dostavlja u ime pojedinca ili skupine pojedinaca, to se mora vršiti uz njihovu suglasnost osim ukoliko autor može opravdati postupanje u njihovo ime bez takve suglasnosti.

ČLANAK 6.

PRIVREMENE MJERE

1. U bilo kojem trenutku nakon prijema podneska i prije donošenja odluke o utemeljenosti predmeta, Komitet može poslati danoj državi potpisnici zahtjev za žurno reagiranje kojim se traži da dana država potpisnica poduzme privremene mjere koje su neophodne u izuzetnim okolnostima kako bi se izbjeglo nanošenje nepopravljive štete žrtvi ili žrtvama navodnih povreda.

2. Kada Komitet koristi svoje pravo diskrecije iz stavka 1. ovoga članka, to ne podrazumijeva da je došlo do utvrđivanja prihvatljivosti ili odluke o utemeljenosti predmeta.

ČLANAK 7.

PRIHVATLJIVOST

Komitet neki podnesak smatra neprihvatljivim u slučaju:

- (a) kada je podnesak anonimn;
- (b) kada podnesak nije u pismenom obliku;
- (c) kada podnesak sadrži zlouporabu prava na dostavljanje takvih podnesaka ili kada nije sukladan odredbama Konvencije, odnosno fakultativnim protokolima uz Konvenciju;
- (d) kada je isto pitanje već ispitao Komitet, ili je ispitano, ili se ispituje u okviru nekog drugog postupka međunarodne istrage ili rješavanja;
- (e) kada nisu iscrpljeni svi domaći pravni lijekovi. To pravilo ne važi u slučajevima gdje se korištenje pravnih lijekova neopravdano odugovlači ili je vjerojatno da neće dovesti do efikasnog rješenja;
- (f) kada je podnesak očito neutemeljen ili nije dovoljno potkrijepljen;
- (g) kada su činjenice koje su predmet podneska nastale prije stupanja na snagu ovog Protokola za danu državu potpisnicu, osim ukoliko je postojanje danih činjenica nastavljeno nakon tog datuma;
- (h) kada podnesak nije dostavljen u roku od jedne godine nakon iscrpljenja domaćih pravnih lijekova, osim u slučajevima gdje autor može dokazati da nije bilo moguće podnesak dostaviti u danom vremenskom roku.

ČLANAK 8.
DOSTAVLJANJE PODNESAKA

1. Osim ukoliko Komitet smatra neki podnesak neprihvatljivim bez upućivanja danoj državi potpisnici, Komitet će u povjerljivoj proceduri, u najkraćem roku, danoj državi potpisnici skrenuti pozornost na svaki podnesak koji mu je dostavljen u skladu s ovim Protokolom.

2. Država potpisnica podnosi Komitetu pismeno objašnjenje ili izjavu kojom se pojašnjava dano pitanje i pravni lijek, ako postoji, koji je osigurala. Država potpisnica podnosi svoj odgovor u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci.

ČLANAK 9.
MIRNO RJEŠAVANJE

1. Komitet ustupa svoje usluge stranama u postupku rješavanja stvari radi postizanja mirnog rješenja na temelju poštivanja obveza propisanih Konvencijom, odnosno fakultativnim protokolima uz Konvenciju.

2. Dogovorom o mirnom rješavanju koji je postignut pod okriljem Komiteta zatvara se razmatranje podneska podnesenog u skladu s ovim Protokolom.

ČLANAK 10.
RAZMATRANJE PODNESAKA

1. Komitet razmatra podneske koji su primljeni u skladu s ovim Protokolom u najkraćem roku, u svjetlu cijele dokumentacije koja mu je podnesena, pod uvjetom da je ova dokumentacija dostavljena stranama na koje se odnosi.

2. Komitet drži zatvorene sastanke kada rješava podneske primljene u skladu s ovim Protokolom.

3. U slučaju kada je zatražio donošenje privremenih mjera, Komitet ubrzava razmatranje podnesaka.

4. Kada rješava podneske o navodnim povredama ekonomskih, socijalnih ili kulturnih prava, Komitet mora razmotriti opravdanost koraka koje je poduzela država potpisnica sukladno članku 4. Konvencije.

Pri tome, Komitet mora imati u vidu da država potpisnica može usvojiti niz mogućih političkih mjera za provedbu ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava iz Konvencije.

5. Nakon ispitivanja podneska, Komitet, bez odlaganja, dostavlja svoje stavove o podnesku, zajedno s preporukama, ako ih ima, stranama na koje se on odnosi.

ČLANAK 11.

POSTUPANJE PO RIJEŠENOM PODNESKU

1. Država potpisnica mora uzeti u obzir stavove Komiteta, zajedno s njegovim preporukama, ako ih ima, i podnosi Komitetu pismeni odgovor koji obuhvaća i sve mjere koje su poduzete i predviđene u svjetlu stavova i preporuka Komiteta. Država potpisnica podnosi svoj odgovor u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci.

2. Komitet može pozvati državu potpisnicu da dostavi daljnje informacije o svim mjerama koje je država potpisnica poduzela kao odgovor na njegove stavove, ili preporuke, ili realizaciju dogovora o mirnom rješavanju, ako postoji, uključujući ono što Komitet smatra adekvatnim u kasnijim izvješćima države potpisnice, sukladno članku 44. Konvencije, člankom 12 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji, ili člankom 8. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o učešću djece u oružanim sukobima, gdje je prikladno.

ČLANAK 12.

PREDSTAVKE KOJE SE ODOSE NA DRŽAVE

1. Država potpisnica ovog Protokola može, u bilo kojem trenutku, objaviti da priznaje mjerodavnost Komiteta da prima i razmatra podneske u kojima neka država potpisnica tvrdi da druga država potpisnica ne ispunjava svoje obveze iz bilo kojeg od sljedećih međunarodnih dokumenata čijih je država potpisnica:

- (a) Konvencije;
- (b) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji;
- (c) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o uključivanju djece u oružane sukobe.

2. Komitet ne prima podneske koji se tiču države potpisnice koja nije dala takvu izjavu ili podneske od države potpisnice koja nije dala takvu izjavu.

3. Komitet ustupa svoje urede danim državama potpisnicama radi postizanja mirnog rješavanja predmeta na temelju poštivanja obveza propisanih Konvencijom i fakultativnim protokolima uz Konvenciju.

4. Izjavu iz stavka 1. ovoga članka države potpisnice deponiraju kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda, koji dostavlja njezinu kopiju drugim državama potpisnicama. Izjava se može povući u bilo kojem trenutku obavještanjem generalnog tajnika. Takvo povlačenje ne utječe na razmatranje bilo kojeg pitanja koje je predmet podneska, koji je već dostavljen sukladno ovome članku; daljnji podnesci bilo koje države potpisnice neće biti primljeni sukladno ovome članku nakon što generalni tajnik primi obavještenje o povlačenju izjave, osim ukoliko dana država potpisnica dâ novu izjavu.

DIO III

POSTUPAK ISTRAGE

ČLANAK 13

POSTUPAK ISTRAGE ZA OZBILJNA ILI SUSTAVNA KRŠENJA

1. Ako Komitet primi pouzdane informacije koje ukazuju na ozbiljna ili sustavna kršenja prava propisanih Konvencijom ili Fakultativnim protokolom uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji ili uključivanju djece u oružane sukobe od strane neke države potpisnice, Komitet poziva datu državu potpisnicu da surađuje u ispitivanju informacija i, u tu svrhu, da podnese zapažanja bez odlaganja u vezi s danim informacijama.

2. Uzimajući u obzir sva zapažanja koja može podnijeti država potpisnica, kao i sve ostale pouzdane informacije koje su mu dostupne, Komitet može imenovati jednog ili više svojih članova da provedu istragu i žurno podnesu izvješće Komitetu. Kada to odobri i dâ suglasnost država potpisnica, istraga može obuhvatiti i posjet njezinom teritoriju.

3. Takva istraga se vrši u tajnosti, a od države potpisnice će se tražiti suradnja u svim fazama postupka.

4. Nakon ispitivanja nalaza takve istrage, Komitet bez odlaganja dostavlja te nalaze državi potpisnici na koju se odnose, zajedno sa svim komentarima i preporukama.

5. Država potpisnica mora, u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci od prijema nalaza, komentara i preporuka koje je dostavio Komitet, podnijeti svoje izjašnjenje Komitetu.

6. Nakon završetka takvog postupka u pogledu istrage koja je provedena sukladno stavku 2. ovoga članka, Komitet može, nakon konzultacija s danom državom potpisnicom, odlučiti da u svoje izvješće, sukladno članku 16. ovoga Protokola, uvrsti kratak pregled rezultata postupka.

7. Svaka država potpisnica može, pri potpisivanju, ili potvrđivanju, ili pristupanju ovom Protokolu, izjaviti da ne priznaje mjerodavnost Komiteta koja je propisana ovim člankom u pogledu prava koja su navedena u nekim ili svim međunarodnim dokumentima koji su nabrojani u stavku 1.

8. Svaka država potpisnica koja je dala izjavu sukladno stavku 7. ovoga članka može, u bilo kojem trenutku, povući ovu izjavu obavještanjem generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

ČLANAK 14.

POSTUPANJE NAKON POSTUPKA ISTRAGE

1. Komitet može, ako je potrebno, nakon završetka perioda od šest mjeseci, iz članka 13. stavak 5. pozvati danu državu potpisnicu da je obavijesti o mjerama koje su poduzete i predviđene kao odgovor na istragu provedenu sukladno članku 13. ovog Protokola.

2. Komitet može pozvati državu potpisnicu da podnese daljnje informacije o svim mjerama koje je država potpisnica poduzela kao odgovor na istragu provedenu sukladno članku 13., uključujući ono što Komitet smatra odgovarajućim u naknadnim izvješćima države potpisnice, sukladno članku 44. Konvencije, članku 12. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji ili članku 8. Fakultativnog protokola uz konvenciju o uključivanju djece u oružane sukobe, gdje je prikladno.

DIO IV

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 15.

MEĐUNARODNA POMOĆ I SURADNJA

1. Komitet može dostaviti, uz suglasnost države potpisnice na koju se to odnosi, specijaliziranim agencijama, fondovima i programima i drugim mjerodavnim tijelima Ujedinjenih naroda, svoje stavove ili preporuke koje se tiču podnesaka i istraga koje ukazuju na potrebu za stručnim savjetom ili pomoći, zajedno sa zapažanjima i sugestijama date države potpisnice, ako postoje, o tim stavovima ili preporukama.

2. Komitet također može tim tijelima skrenuti pozornost, uz suglasnost dotične države potpisnice, na sva pitanja koja proizilaze iz podnesaka razmatranih u skladu s ovim Protokolom koja im mogu biti od

pomoći prilikom odlučivanja, svakom u okviru njihove mjerodavnosti, o korisnosti međunarodnih mjera koje vjerojatno mogu doprinijeti u pružanju pomoći državama potpisnicama u postizanju napretka u realizaciji prava priznatih u Konvenciji i/ili fakultativnim protokolima uz Konvenciju.

ČLANAK 16.

IZVJEŠĆE GENERALNOJ SKUPŠTINI

U svoje izvješće koji podnosi Generalnoj skupštini svake dvije godine, sukladno članku 44. stavak 5. Konvencije, Komitet unosi kratak pregled svojih aktivnosti sukladno ovom Protokolu.

ČLANAK 17.

ŠIRENJE INFORMACIJA O FAKULTATIVNOM PROTOKOLU

Svaka država potpisnica se obvezuje da će objelodaniti i distribuirati ovaj Protokol i olakšati pristup informacijama o stavovima i preporukama Komiteta, naročito u pogledu pitanja koja se tiču države potpisnice, odgovarajućim i aktivnim sredstvima i u formatima dostupnim i odraslima i djeci, uključujući osobe s invaliditetom.

ČLANAK 18.

POTPISIVANJE, RATIFIKACIJA I PRISTUPANJE

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala, ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju.
2. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji u svakoj državi koja je ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji se deponiraju kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.
3. Ovaj Protokol je otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju.
4. Pristupanje se postiže deponiranjem instrumenta o pristupanju kod generalnog tajnika.

ČLANAK 19.
STUPANJE NA SNAGU

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon deponiranja desetog instrumenta o ratifikaciji, potvrđivanju ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja potvrdi ovaj Protokol ili koja mu pristupi nakon deponiranja desetog instrumenta o ratifikaciji ili instrumenta o pristupanju, ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma deponiranja sopstvenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

ČLANAK 20.
KRŠENJA KOJA NASTANU NAKON STUPANJA NA SNAGU

1. Komitet ima mjerodavnost jedino u pogledu kršenja bilo kojih prava propisanih u Konvenciji i/ili u prva dva Fakultativna protokola uz Konvenciju koja izvrši država potpisnica, a do kojih dođe nakon stupanja na snagu ovog Protokola.
2. Ako neka država postane potpisnica ovog Protokola nakon njegovog stupanja na snagu, obveze dane države prema Komitetu će se odnositi samo na kršenja prava koja su propisana u Konvenciji i/ili u prva dva Fakultativna protokola uz Konvenciju do kojih dođe nakon stupanja na snagu ovog Protokola za danu državu.

ČLANAK 21.
IZMJENE I DOPUNE

1. Svaka država može predložiti izmjene i dopune ovog Protokola i podnijeti ih generalnom tajniku Ujedinjenih naroda. Generalni tajnik saopćava sve predložene izmjene i dopune državama potpisnicama uz zahtjev da ga obavijeste da li se slažu s održavanjem sastanka država potpisnica radi razmatranja i donošenja odluke o prijedlozima. U slučaju da se u roku od četiri mjeseca od datuma takvog saopćenja najmanje jedna trećina država potpisnica složi s takvim sastankom, generalni tajnik će sazvati sastanak pod okriljem Ujedinjenih naroda. Svaku izmjenu i dopunu koja su usvojena većinom, od dvije trećine država potpisnica koje su prisutne i glasuju, generalni tajnik podnosi Generalnoj skupštini radi odobrenja i nakon toga svim državama potpisnicama radi prihvaćanja.
2. Izmjena i dopuna usvojena i odobrena sukladno stavku 1. ovoga članka stupa na snagu trideset dana nakon što broj deponiranih instrumenata prihvaćanja dostigne dvije trećine broja država potpisnica na dan usvajanja izmjene i dopune. Nakon toga, izmjena i dopuna stupa na snagu za svaku državu potpisnicu

trideset dana nakon deponiranja sopstvenog instrumenta prihvaćanja. Izmjena i dopuna je obvezujuća samo za one države potpisnice koje su je prihvatile.

ČLANAK 22.

OTKAZ

1. Svaka država potpisnica može otkazati ovaj Protokol u bilo kojem trenutku pismenim obavještenjem generalnom tajniku Ujedinjenih naroda. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon datuma kada generalni tajnik primi obavještenje.

2. Otkaz neće utjecati na daljnju primjenu odredbi ovog Protokola, na svaki podnesak koji je dostavljen sukladno članku 5. ili 12. ili na svaku istragu sukladno članku 13. prije datuma stupanja na snagu otkaza.

ČLANAK 23.

DEPOZITAR I OBAVJEŠTAVANJE OD STRANE GENERALNOG TAJNIKA

1. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda je depozitar ovog Protokola.

2. Generalni tajnik obavještava sve države o:

- (a) potpisivanjima, ratificiranjima i pristupanjima ovom Protokolu;
- (b) datumu stupanja na snagu ovog Protokola i svim izmjenama i dopunama sukladno članku 21.
- (c) svim otkazima sukladno članku 22. ovoga Protokola.

ČLANAK 24.

JEZICI

1. Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku jednako vjerodostojni, deponira se u arhivu Ujedinjenih naroda.

2. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda dostavlja ovjerene primjerke ovog Protokola svim državama.